

Els desenvolupaments artístics, l'angle mort de la política cultural local

Published by [Roser Mendoza](#) [1] on 16/04/2026 - 11:12

Quan el desenvolupament artístic no és objecte de política pública, el risc creatiu no desapareix: es privatitza, es normalitza i esdevé un cost invisible del funcionament cultural.

La política cultural local ha après a programar, a gestionar equipaments i a parlar de drets culturals, però continua evitant l'angle mort: qui assumeix el risc, el temps i la incertesa que fan possible la creació? Quan els desenvolupaments artístics queden fora de l'agenda pública, el sistema pot continuar produint activitat, però ho fa desplaçant els costos cap als creadors, les petites estructures i les persones que operen als marges de la institució.

Les polítiques culturals gestionen recorreguts, però no sempre assumeixen el risc ni el cost dels processos que els fan possibles

La política cultural local parla sovint de programació, d'equipaments, de públics i, cada cop més, de drets culturals, però evita assumir com a objecte explícit de política pública els desenvolupaments artístics. No com a resultat visible, sinó com a procés lent, incert i arriscat. Una absència que no és neutra. Condiciona el tipus de cultura que es produeix, qui n'assumeix els costos i fins a quin punt el sistema cultural és sostenible a mitjà termini. També contribueix a reforçar un ecosistema que tendeix a gestionar allò que ja és llegible i legítim, més que no pas a assumir allò que pot desbordar els marcs existents.

El desenvolupament artístic rarament forma part de l'agenda cultural local. No apareix com a prioritat política, no estructura de manera clara les convocatòries ni es formula com una responsabilitat pública compartida. En canvi, se'n pressuposa l'existència: es dona per fet que la creació ja passarà, que els projectes emergiran, que el talent

trobarà el seu camí. Aquesta manera d'entendre la política cultural desplaça el focus cap a la gestió del que ja és visible (programacions, activitats, indicadors) i deixa fora de camp els processos previs, aquells que no garanteixen resultats immediats però que fan possible que el sistema cultural no es limiti a reproduir-se.

Aquesta desconexió no és nova, sinó persistent. Fa anys que des de la mateixa pràctica municipal es descriu una tensió persistent entre la intensitat de les pràctiques artístiques locals i la feblesa estructural que les sosté (Laboratori de Tècnics Municipals d'Arts Visuals, 2017). El que avui apareix com un angle mort ja funcionava, en realitat, com una asimetria assumida dins el sistema.

Aquest desplaçament no és aliè a altres dinàmiques que ja hem anat assenyalant en parlar de planificació cultural, governança o relació entre activitat i estratègia: quan la política cultural es concentra en gestionar el que és visible, acaba perdent capacitat d'incidir en les condicions que fan possible allò que encara no ho és.

Quan els desenvolupaments artístics queden fora de l'agenda pública, el risc no desapareix del sistema cultural: canvia de lloc. El deixen d'assumir les polítiques públiques i recau gairebé íntegrament sobre subjectes fràgils: creadors, petites estructures, productores amb poc marge, o persones concretes dins l'administració que operen als límits del sistema. La incertesa, el temps llarg i la possibilitat de fracàs no s'eliminen; es privatitzen. Es gestionen de manera informal i sovint invisible. Això permet que el sistema continuï funcionant, però ho fa a costa d'un desgast sostingut que rarament es reconeix com a problema polític, i que es normalitza com a part inevitable del funcionament del sector.

Aquesta dinàmica té conseqüències estructurals. Quan els desenvolupaments artístics no són objecte de política pública, la cultura institucional tendeix a operar sobre allò que ja ha demostrat viabilitat: formats coneguts, trajectòries consolidades, propostes amb públic assegurat o amb encaix discursiu previsible. No necessàriament per manca de criteri, sinó per una lògica de supervivència administrativa que penalitza el que no pot garantir retorn polític, visibilitat o relat. El resultat no és una mala programació, sinó una reducció progressiva del marge d'experimentació i una certa homogeneïtzació de les propostes. El sistema guanya estabilitat aparent, però perd capacitat de renovació i d'adaptació als canvis culturals i socials, i acaba girant sobre si mateix.

És en aquest context on el discurs sobre drets culturals pot esdevenir ambigu. Quan es posa l'èmfasi gairebé exclusiu en l'accés, la participació o la dimensió comunitària, però es deixa fora la pregunta sobre què es produeix, com i en quines condicions, el marc de drets corre el risc de funcionar com a coartada. No perquè sigui erroni, sinó perquè és incomplet. Garantir drets culturals no pot reduir-se a facilitar consum o participació en una oferta donada; implica també assumir les condicions que fan possible que aquesta oferta existeixi i no es limiti a reproduir fórmules conegudes o temàtiques socialment ben valorades, però estèticament i políticament poc arriscades.

Situar el focus en l'escala municipal no vol dir ignorar els límits competencials ni pressupostaris. Els municipis no poden assumir-ho tot. Però tampoc són neutrals. Més enllà de les competències formals, hi ha decisions quotidianes que configuren l'ecosistema cultural local: què es considera finançable, amb quins terminis, amb quins criteris d'avaluació i amb quina tolerància a la incertesa. Aquestes decisions defineixen què pot existir i què queda fora del camp de joc, però també quines pràctiques es consideren legítimes, quines es poden explicar fàcilment i quines resulten incòmodes per als marcs institucionals existents.

En molts casos, els desenvolupaments artístics queden desplaçats no per una negativa explícita, sinó per la inadequació dels instruments. Convocatòries pensades per a projectes tancats, calendaris ajustats a l'any pressupostari, criteris que privilegien la traçabilitat immediata o l'impacte mesurable. Tot plegat dificulta l'acompanyament de processos oberts, exploratoris o amb resultats incerts. No perquè siguin menys valuosos, sinó perquè no encaixen en els marcs administratius i narratius existents. El problema no és només de voluntat política, sinó de disseny institucional i de capacitat per assumir formes de treball que no es poden convertir fàcilment en relat de gestió.

Aquesta desconexió genera una paradoxa persistent. Les polítiques culturals reclamen innovació, diversitat i renovació, però operen amb eines que tendeixen a penalitzar justament allò que no pot garantir un resultat previsible ni una traducció discursiva clara. Davant d'això, molts processos de desenvolupament artístic sobreviuen en espais perifèrics (residències informals, projectes sostinguts a base de precarietat, complicitats personals) que queden fora del relat oficial de la política cultural. No perquè siguin marginals, sinó perquè són difícils d'institucionalitzar sense assumir conflicte, incertesa i pèrdua de control.

La manca d'una política explícita de desenvolupament artístic no afecta només el tipus de propostes que arriben a

la programació. Incideix directament en les condicions de vida i de treball de les persones que sostenen el sistema cultural. Quan el risc creatiu es gestiona de manera informal, el cost no és només econòmic. Es tradueix en inestabilitat vital, en trajectòries fragmentades, en una disponibilitat permanent que sovint s'assumeix com a normal. El sistema funciona perquè hi ha qui hi posa temps, salut i energia més enllà del que seria raonable. Però aquesta manera de funcionar no és sostenible, ni socialment ni culturalment.

Aquesta lògica també travessa les institucions. Tècnics i responsables culturals operen sovint en un espai de contradicció: se'ls demana que innovin, que diversifiquin, que assumeixin riscos, però se'ls dota d'eines pensades per minimitzar-los. En aquest context, el marge real d'acció depèn massa sovint de la implicació personal, de la capacitat de forçar els límits del sistema o de sostenir tensions de manera continuada. Quan això passa, els desenvolupaments artístics deixen de ser una política i esdevenen una excepció gestionada a base d'esforç individual, amb un alt cost emocional i professional.

La pregunta que queda oberta és crua però central: quina part del procés cultural està disposada a assumir la política pública quan no hi ha retorn immediat, ni visibilitat, ni consens assegurat? Assumir els desenvolupaments artístics com a part de la política cultural no vol dir garantir resultats ni eliminar el risc. Vol dir reconèixer-lo, distribuir-lo i fer-lo governable. Vol dir acceptar que no tot el que és rellevant pot ser planificat, però sí pot ser sostingut.

Potser el repte no és decidir si els municipis han de fer més, sinó què deixen de fer quan no assumeixen aquesta dimensió. Mentre els desenvolupaments artístics continuïn sent un angle mort de la política cultural local, la cultura seguirà produint activitat. Però ho farà amb menys capacitat de renovació, menys diversitat real i un cost humà que massa sovint no estem disposats a reconèixer com a problema polític. I amb institucions cada cop més eficients en la gestió de l'existent, però amb menys capacitat per sostenir el que encara no existeix com a política.

Lectura recomanada:

Laboratori de Tècnics Municipals d'Arts Visuals. (2017). *Art contemporani i acció local: A partir del Laboratori de Tècnics Municipals d'Arts Visuals del Programa d'Arts Visuals de la Diputació de Barcelona i la xarxa Prototips en codi obert de la Fundació Antoni Tàpies (2012–2013)* (1a ed.). Diputació de Barcelona. <https://interaccio.diba.cat/2017/art-contemporani-accio-local> [2]

Massot, J. (2025). La funcionarització del arte contemporáneo, *Ajoblanco* (2),4-12
Kuader, <https://www.ajoblanco.org/revistas/02-arte> [3]

Imatge: Ziyao Xiong

Categories: Article

Categories: Articles i anàlisi

Tags: arts i creació

Tags: governança cultural

Tags: polítiques culturals

Tags: gestió cultural

- [4]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/blogs/2026/04/desenvolupaments-artistics>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/mendozahr>

[2] <https://interaccio.diba.cat/2017/art-contemporani-accio-local>

[3] <https://www.ajoblanco.org/revistas/02-arte>

[4] <https://interaccio.diba.cat/node/4573>